

O‘ZBEKISTON **ISSN 2181-502X** QISHLOQ VA SUV XO‘JALIGI

№2, 2025

Agrar-iqtisodiy, ilmiy-ommabop jurnal

2025-YIL —

NASOSLAR

SAMARADORLIGINI

OSHIRISH YILI

ИННОВАЦИЯЛАР ФАРОВОНЛИККА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Бугунги кунда замонавий технологиялар ва янгиликлар одамлар ҳаётининг ажралмас қисмига айланиб, турмуш даражасини оширишда муҳим омил вазифасини ўтамоқда.

Маҳаллий ҳамда хорижий олимлар инновациялар иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучи эканини эътироф этишмоқда. Дунё иқтисодиёти ва ижтимоий ривожланишда инновациялар ҳал қилувчи ўрин тутаётганини инкор этиб бўлмайди.

Бугун инсон капиталининг миллий иқтисодиёт тараққиётини таъминлашдаги ўрнини аниқлаш, ундан самарали фойдаланиш борасида тегишли шарт-шароитларни яратиш масалалари илмий изланишларнинг энг муҳим йўналишларидан бирidir. Бу борадаги изланишларда инсон капитали ривожланганлик даражасининг иқтисодий ўсишга таъсирини тадқиқ этиш муҳим.

Инновацион ривожланишга тўсқинлик қилаётган муаммолар қаторига ҳудудий шароитда ўзгаришларнинг кўлами, тезлиги ва чуқурлигидаги фарқ ҳам киради. Турли зиддиятлар вужудга келиши асосида нумтаносибликлар ўсиши ҳудудларнинг инновацион тараққиётида фарқланишларни келтириб чиқаради. Бу эса, ўз навбатида, инновацион ривожланиш даражасини белгилаб берувчи омилларни ҳар жиҳатдан ўрганишни тақозо этади.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда айтиш мумкинки, «Ўзбекистон – 2030» стратегиясида Ўзбекистонни 2030 йилгача бўлган муддатда аҳоли даромади ўртачадан юқори бўлган мамлакатлар қаторига, глобал инновацион индексида етакчи 50 мамлакат сафига олиб чиқиш, инновацион лойиҳаларни амалга ошириш учун барча йўналишларда кенг имкониятларни яратиш, тадқиқотлар ва инновацион ташаббусларни қўллаб-қувватлашнинг замонавий механизмла-

рини жорий қилиш каби вазифалар белгилаб берилишининг ўзиёқ инновацион иқтисодиётни қарор топтириш масаласи миллий иқтисодиёт учун нақадар муҳимлигидан далолат беради.

Инновацион тараққиётнинг янги моделига ўтиш тўпланиб қолган салбий жараёнларни енгиб ўтиш ва иқтисодий ўсишни бирданига тезлаштириш имконини бермайди. Иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг янги инновацион моделини қарор топтиришда инновацион салоҳиятдан фойдаланишни жадаллаштириш, иқтисодиётни таркибий жиҳатдан қайта қуриш, инновацион хўжалик тизимлари самарали фаолият кўрсатишига имкон берувчи янги институционал тузилмаларни яратишга алоҳида урғу бериш талаб қилинади.

Ҳозир жаҳонда бизнес, фан ва давлатнинг ўзаро алоқаларига асосланган инновацион тараққиётнинг тўртта модели мавжуд. Мамлакатлар муайян шарт-шароит ва омилларни ҳисобга олиб, у ёки бу моделни танлашади. Инновацион тараққиёт моделларининг афзалликларини таққослаш ва уларни ўрганишда олий таълим муассасалари, ишлаб чиқариш ва давлатнинг ўзаро муносабатларига асосланувчи «учламчи спирал» модели катта қизиқиш уйғотади. Мазкур моделда инновацион иқтисодиёт асосларини шакллантиришда олий таълим муассасаларига катта эътибор қаратилади. Шу жиҳатдан олганда, олий таълим муассасаларида кадрларни бугунги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда тайёрлаш, олий ўқув юртларини замонавий ўқув адабиёт-

лари билан таъминлаш долзарб вазифалардан бири ҳисобланади.

Халқаро Нордик университети профессори, иқтисод фанлари доктори Акрам Ҳошимов томонидан олий таълим муассасалари талабалари учун тайёрланган «Инновацион иқтисодиёт» номли дарслик юқорида тилга олинган вазифалар ижросини таъминлашда муҳим ўрин тутати.

Дарслик амалдаги давлат таълим стандартлари, малака талаблари асосида тайёрланган ва уни тайёрлашда маҳаллий ва хорижий олимларнинг соҳага оид ўқув адабиётлари ва илмий материаллардан кенг фойдаланилган.

Ундаги мавзулар манتيқий кетма-кетликда берилган бўлиб, мавзуларни босқичма-босқич ўзлаштириш асосида инновацияларнинг иқтисодий мазмун-моҳияти, мамлакат иқтисодиётини барқарор ривожлантиришдаги ўрни ва аҳамияти тўғрисида етарлича билим ва кўникмалар шаклланади. Дарсликка киритилган мавзуларни баён қилишда дастлаб у бўйича саволлар, унинг қисқача шарҳи, туб моҳиятини англаб етишга хизмат қилувчи амалий ҳаётдан

мисоллар келтирилган. Сўнгра мавзу саволлари маҳаллий ва хорижий тажрибани ҳисобга олган ҳолда, жадвал ва чизмалар ёрдамида батафсил ёритилган. Ҳар бир мавзу сўнггида қисқача хулосалар, олинган билимларни мустаҳкамлаш учун саволлар, шунингдек, мавзуну ўзлаштириш бўйича тавсия этилаётган адабиётлар рўйхати келтирилган.

Дарсликда бир-бирини тўлдирувчи мавзулардан сўнг фан бўйича олинган билимларни янада мустаҳкамлаш, билимларни текшириб кўриш учун турли тест саволлари келтириб ўтилган. Шу билан бир қаторда, иқтисодий луғатни бойитиш мақсадида фанга оид асосий тушунча ва атамалар луғати тавсия қилинган.

Дарслик билан танишиб чиқар эканман, Авраам Линкольннинг **«Менинг энг яхши дўстим, бу менга ҳали ўқимаган китобни совға қилган инсондир»** деган гапи ёдимга тушди. Иқтисодиёт фанлари доктори Акрам Ҳошимовга ўқувчиларга «ҳазми осон» дарсликни тайёрлаб, тақдим қилгани учун миннатдорлик билдираимиз. Ўйлаймизки, «Инновацион иқтисодиёт» дарслиги Ўзбекистонда иқтисодиёт фани ривожига муносиб ҳисса қўшади.

Муҳаммад Али САИДОВ,
иқтисодиёт фанлари доктори, профессор.

Ўзбекистон 2024 йилда энг кўп мева-сабзавот экспорт қилган давлатлар

Статистика агентлиги маълумотларига кўра, 2024 йил январь-декабрь ойларида 1,5 млрд АҚШ доллари қийматидаги 2 млн тонна мева-сабзавот экспорт қилинган.

2024 йилда энг кўп мева-сабзавот экспорт қилинган давлатлар (АҚШ долларида):

Россия
815,1 минг тонна
632,9 млн доллар

Қозғоғистон
520,5 минг тонна
189,8 млн доллар

Қирғиз Респ.
151,7 минг тонна
57,9 млн доллар

Хитой
144,6 минг тонна
128,6 млн доллар

Покистон
124,7 минг тонна
192,3 млн доллар

Афғонистон
67,6 минг тонна
124,4 млн доллар

Ироқ
32,9 минг тонна
13,4 млн доллар

Туркия
28,2 минг тонна
48,3 млн доллар

Беларусь
22,6 минг тонна
20,3 млн доллар

Бошқа давлатлар
128,5 минг тонна
141,7 млн доллар

O'ZBEKISTON QISHLOQ VA SUV XO'JALIGI

agrар-iqtisodiy,
ilmiy-ommabop jurnal

СЕЛЬСКОЕ И ВОДНОЕ ХОЗЯЙСТВО УЗБЕКИСТАНА

аграрно-экономический,
научно-популярный журнал

Muassislar:

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
QISHLOQ XO'JALIGI VA SUV XO'JALIGI
VAZIRLIKLARI

Bosh muharrir:

Tohir DOLIYEV

Tahrir hay'ati:

Ibrohim ABDURAHMONOV

Shavkat XAMRAYEV

Anvar TO'YCHIYEV

Ravshan MAMUTOV

Abrol VAXOBOV

Bahrom NORQOBILOV

Nizomiddin BAKIROV

Shuhrat TESHAYEV

Bahodir MIRZAYEV

Ravshanbek SIDDIQOV

Mirziyod MIRSAIDOV

Baxtiyor KARIMOV

Ibrohim ERGASHEV

2025-yil, fevral №2.

Jurnal 1906-yil yanvardan
chiqa boshlagan.

Obuna indeksi 895

Jurnaldan materiallar ko'chirib
olinganda "O'zbekiston qishloq
va suv xo'jaligi" jurnalidan
olindi, deb ko'rsatilishi shart.

MUNDARIJA

Томорка ва дехкончилик ерларида юкори даромадли экинлар етиштириш буйича янги ташаббуслар илгари сурилди	1
Мамлакатимиз сув хўжалиги меҳнаткашлари фаолияти рақамларда	3
Тежамкорлик диққат марказида	5
Ғ.ШОДИЕВ. Зиммаизга масъулиятли вазифа юкланган	6
Х.КАРИМОВ. ЖБНС: Мамлакат сув хўжалиги тизимидаги йирик ташкилот	7
Ғ.РАХИМОВ. Тоza сув – тотли хаёт	8
Х.ИДРИСОВ. Энг қимматли озиқ-овқат экинлари	10
У.УСМОНОВ. Ковуншуносликка бахшида умр	12
Д.МАРАСУЛОВА. Пахтачиликнинг дилбар олимаси	13
У.МАМАЖОНОВ. Камолот – қатъият ва ташаббускорликда	14
Ш.НОРМУРОДОВ. Яшиллик асоси: ер "ўпкаси" ўрмонлар — бебаҳо бойлигимиз	15
Р.СИДДИҚОВ. Ғаллакорга қўлланма	17
Д.ЖўРАЕВ, Б.ХАЙДАРОВ, К.ИСАКОВ, С.РУСТАМОВ, Ж.МАВЛАНОВ. Киш ойларида лалми майдонларда амалга ошириладиган асосий агротехник тадбирлар	22
Д.ЖўРАЕВ, Т.МАМАТҚУЛОВ, А.МУРАТКАСИМОВ, Ж.МАВЛАНОВ. Лалми ерларда донли экинларнинг киш давридаги ҳолатини кузатиб бориш усуллари	24
Р.ТОЖАЛИЕВА. Она замин захматкашлари	26
Қадами кутлуг фермерлар	28
Истикболи режалар — таракқиётга замин	31
М.САИДОВ. Инновациялар фаровонликка хизмат қилади	32
З.НОВИЦКИЙ, С.АРАБОВ, Ғ.АТАДЖАНОВА. Деградированном пастбищам – устойчивую экосистему	34
А.АЗИМОВ, О.ЭРҒАШЕВ, Э.КАРИМОВ, А.ҚАХРАМОНОВ, А.ШОДМОНОВ, С.РАХМОНОВ, Ғ.ХОЛЛИЕВ, Ш.АБДУРАСУЛОВ. <i>G. hirsutum</i> L. генотипларида бош поя баландлиги белгиси кўрсаткичлари буйича популяция таркибининг намоён бўлиши	36
Б.ЎРЗОВ, Ғ.ШОДМОНОВА, Ф.ТОРЕЕВ, Р.ЭГАМБЕРДИЕВ. Ғўзани дурагайлаш натижасида яратилган тизмаларнинг тезпишарлик, кўсаклар ва чигитлар йириклиги, тола чикими белгилари шаклланиши ..	39
Ю.ХОЖАМКУЛОВА, Ж.МАЛЛАЕВ, Ж.ХИКМАТОВ. Содержание амилазы, крахмала и белка в зернах риса (<i>Oryza sativa</i>), выращенных при различных слоях воды	42
К.АЗИЗОВ. Ок жўхорининг пакана буйли, тезпишар, дон хосилдорлиги юкори бўлган нав ва тизмаларини яратишда хорижий намуналар ичидан бошлангич манбаалар танлаш	45
Ғ.ҒАЙМУРОДОВ. Ekishi muddatlari va me'yorlarining oq jo'xori mahsuldorlik ko'rsatkichlari hamda pichan hosildorligiga ta'siri	49
Х.АБДУЛЛАЕВА. Ғўзада илдиз курти (<i>Agrotis segetum</i>) га қарши қўлланилган препаратларнинг самаралорлиги	51
З.ЕГАМБЕРДИЕВА. Sigirlarning qishki ratsionini boyitishda gidropon yashil oзуqalardan foydalanish	54
Б.МАТЯКУБОВ, А.ХАМИДОВ. Сув ресурсларидан оқилона фойдаланишда сув тежамкор технологиянинг ўрни	56
Ғ.ҒАЙРОВ. Qishloq xo'jaligi yerlaridan samarali foydalanishni optimallashtirish	59
М.ДЎСМУҲАМЕДОВА, УБАЛЛАСОВ. Устозни хотирлаб	62
А.МЎМИН. Уни Махмуд Тоиров дейдилар!..	63

Jurnal O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2019-yil 10-yanvarda 0158-raqam bilan qayta ro'yxatga olingan.

Manziliimiz: 100004, Toshkent sh., Shayxontohur t., A.Navoiy k., 44-uy.

Tel.: +998 71 242-13-54,
+998 93 500-54-99,
+998 90 946-22-42.

Veb sayt: qxjurnal.uz
E-mail: qxjurnal@mail.ru
Telegram: qxjurnal_uz
Facebook: qxjurnal

Bosmaga topshirildi: 2025-yil 3-fevral.
Ofset usulida chop etildi.
Qog'oz bichimi 70x100 1/16.
Shartli bosma tabog'i – 5,5.
Nashr bosma tabog'i – 1,31.
Buyurtma: №2. Nusxasi 1200 dona.

«HILOL MEDIA» MCHJ
matbaa bo'limida chop etildi.

Korxonа manzili: Toshkent shahri,
Uchtepa tumani, Sharaf va To'qimachi
ko'chalarini kesishuvi.

Navbatchi muharrir – A.TAIROV
Dizayner – U.MAMAJONOV